

Netwerk Groene Bureaus

Zeisterweg 14
3984 NL ODIJK

Ons kenmerk	DOC-00056030	Maastricht	1 april 2020
Bijlage(n)	1	Verzonden	1 april 2020

1 Besluit

Gedeputeerde Staten hebben op 2 september 2019 een aanvraag om ontheffing van de verbodsbepalingen als bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.10 Wet natuurbescherming (Wnb) ontvangen van het Netwerk Groene Bureaus voor het uitvoeren van onderzoek naar flora en fauna in de provincie Limburg.

Het betreft onderzoek in de gehele provincie.

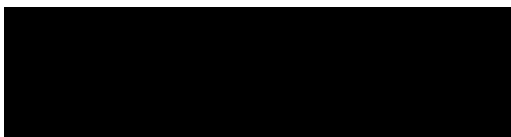
De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer 2019-206115.

Gedeputeerde Staten van Limburg besluiten, gelet op de artikelen 3.8 en 3.10 Wnb, en gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze ontheffing:

1. aan aanvrager ontheffing te verlenen. Deze ontheffing wordt verleend in het kader van de inventarisatie van de in Nederland voorkomende flora- en fauna.
2. dat ontheffing wordt verleend van de volgende verboden handelingen:
  - Artikel 3.5, eerste lid Wnb, het vangen van diersoorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, voor zover dit betreft spitsmuizen, woelmuizen, echte muizen, amfibieën en reptielen, vissen, geleedpotigen en weekdieren
  - Artikel 3.5, eerste lid Wnb, het doden van dierensoorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, voor zover dit betreft de bataafse stroommossel en de platte schijfhoren
  - Artikel 3.5, tweede lid Wnb, het verstoren van (nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van) soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn
  - Artikel 3.6, tweede lid Wnb, het vervoeren en onder zich hebben van diersoorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage I of II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, voor zover dit betreft de bataafse stroommossel en de platte schijfhoren

- Artikel 3.9, eerste lid Wnb, het gebruik van niet-selectieve vangmiddelen zoals genoemd in bijlage VI, onderdeel a, bij de habitatrichtlijn
  - Artikel 3.10, eerste lid Wnb, het vangen van diersoorten genoemd in de bijlage bij dit artikel, voor zover dit betreft spitsmuizen, woelmuizen, echte muizen, amfibieën, reptielen en vissen en de Europese rivierkreeft;
3. dat ontheffing wordt geweigerd voor de volgende verboden handelingen:
- Artikel 3.5, eerste lid Wnb, het vangen van zoogdieren genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van spitsmuizen, woelmuizen en echte muizen
  - Artikel 3.5, eerste lid Wnb, het doden van kevers genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn
  - Artikel 3.6, tweede lid Wnb, het vervoeren en onder zich hebben van kevers genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage I of II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn
  - Artikel 3.10, eerste lid, het vangen of doden van het vliegend hert
4. dat aan deze ontheffing de in hoofdstuk 2 vermelde voorschriften verbonden zijn;
5. dat deze ontheffing wordt verleend voor de periode vanaf datum van publicatie tot 16 maart 2025;
6. dat de aanvraag en de bijbehorende stukken ontvangen op 2 september 2019, deel uitmaken van deze ontheffing, behoudens en voor zover daarvan bij dit besluit niet wordt afgeweken.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

drs. M.G.P.I. Arts
clustermanager Vergunningen, Toezicht en Handhaving
team Vergunningen

1.1 Rechtsbescherming

Als dit besluit uw belang rechtstreeks raakt en u het met de inhoud van dit besluit niet eens bent, kunt u bezwaar maken. U moet dan binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is verzonden een bezwaarschrift indienen. Op deze procedure is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Het bezwaarschrift moet worden ondertekend en moet ten minste bevatten: de naam en het adres van de indiener, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht alsmede de redenen van het bezwaar (motivering). Het bezwaarschrift moet worden gericht aan: Gedeputeerde Staten van Limburg, Juridische Zaken en Inkoop, team Rechtsbescherming, Postbus 5700, 6202 MA Maastricht. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.limburg.nl.

Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Als u een bezwaarschrift heeft ingediend, dan kunt u tevens een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening indienen bij de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Limburg, locatie Roermond, Sector Bestuursrecht, Postbus 950, 6040 AZ Roermond. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.rechtspraak.nl.

1.2 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking na toezending of uitreiking aan de belanghebbende(n) tot wie het besluit is gericht, onder wie begrepen de aanvrager.

Indien de voorzieningenrechter positief beslist op een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:81 van de Awb, wordt de werking van het onderhavige besluit geschorst.

2 Voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de in hoofdstuk 1 genoemde soorten en beschreven handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffing geldt voor de gehele provincie Limburg
4. De ontheffinghouder of diens gemachtigde dient direct contact op te nemen met de Provincie Limburg indien bij het uitvoeren van werkzaamheden andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn. Indien beschermde soorten aan de orde zijn die niet onder deze ontheffing vallen, dient een aparte ontheffing te worden aangevraagd, dan wel wordt een specialist ingeschakeld die over een geldige ontheffing voor de betreffende soort beschikt.
5. De ontheffing geldt uitsluitend voor NGB en de bij het NGB aangesloten leden / adviesbureaus die daartoe door het NGB gemachtigd zijn en voldoen aan de in de machtiging gestelde vereiste deskundigheid.

6. De uitvoering van de onderzoeken vindt plaats zoals beschreven in het bij de aanvraag gevoegde projectplan "Inventarisatie flora en fauna door leden Netwerk Groene Bureaus" d.d. 30 augustus 2019. De ontheffinghouder en de gemachtigde zijn beide verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
7. Degene die handelingen verricht waar deze ontheffing op ziet, moet zich op verzoek van bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren kunnen legitimeren als werknemer of opdrachtnemer van de (gemachtigde van de) ontheffinghouder en een afschrift van de machtiging en deze ontheffing kunnen overleggen.
8. De ontheffinghouder stuurt jaarlijks vóór 1 april een overzicht van alle op basis van onderhavige ontheffing gedane waarnemingen naar Provincie Limburg via het emailsysteem 'Berichtenbox voor bedrijven' onder vermelding van het zaaknummer 2019-206115. Het overzicht omvat een format 'Waarnemingenformulier Flora en Fauna' van NDFF en is te downloaden via de link: <https://ndff.zendesk.com/hc/nl/articles/201779103-Waarnemingen-uploaden-met-een-excelformulier>. De verplichting om de gegevens aan te leveren geldt via de machtiging ook voor de gemachtigden van de ontheffinghouder.
9. Alle onderzoeken die onder deze ontheffing worden uitgevoerd dienen uiterlijk een week voor aanvang gemeld te worden via het emailsysteem 'Berichtenbox voor bedrijven' onder vermelding van het zaaknummer 2019-206115. In het onderzoeksrapport dient vermeld te worden dat onder deze ontheffing is gehandeld.
10. Onderzoeken worden uitsluitend uitgevoerd conform de inventarisatiemaatregelen zoals bij het activiteitenplan gevoegd en die als bijlage bij deze ontheffing zijn opgenomen.
11. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient minimaal 8 weken voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing ingediend te worden.

3 Procedure

3.1 Aanvraag

Op 2 september 2019, heeft aanvrager een aanvraag om ontheffing ingediend voor de volgende in de Wnb verboden handelingen:

- Artikel 3.5, eerste lid Wnb, voor zover dit betreft het vangen van beschermde inheemse zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen, geleedpotigen en weekdieren.
- Artikel 3.5, eerste lid Wnb, voor zover het betreft het doden van beschermde inheemse mieren, kevers en weekdieren
- Artikel 3.5, tweede lid Wnb, voor zover het betreft het verstoren van (nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van) beschermde inheemse zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen, geleedpotigen en weekdieren
- Artikel 3.5, tweede lid Wnb, het zoeken naar eieren van beschermde inheemse amfibieën en mieren

- Artikel 3.6, tweede lid Wnb, voor zover het betreft het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse mieren, kevers of weekdieren
- Artikel 3.9, eerste lid Wnb, voor het gebruik van
  - Vallen voor het vangen van kleine grondgebonden zoogdieren
  - Netten voor vissen, amfibieën en kevers
  - Fuiken voor kevers
 voor zover het beschermde inheemse soorten betreft
- Artikel 3.10, eerste lid voor zover dit betreft het vangen van beschermde inheemse zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen, geleedpotigen en weekdieren
- Artikel 3.10, eerste lid voor zover het betreft het doden van beschermde inheemse mieren, kevers en weekdieren, het verstoren van verblijfplaatsen van zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen, geleedpotigen en weekdieren en het zoeken naar eieren van amfibieën en mieren.

De aanvraag bestaat uit de volgende stukken:

- Aanvraagformulier ontheffing soortenbescherming d.d. 30 augustus 2019, inclusief module 2;
- Projectplan "Inventarisatie flora en fauna door leden Netwerk Groene Bureaus" d.d. 30 augustus 2019.

3.2 Bevoegd gezag

De handelingen worden in zijn geheel verricht in de provincie Limburg. Gelet op artikel 1.3 Wnb en de artikelen 3.8 en 3.10 Wnb is ons college het bevoegd gezag voor het verlenen van de ontheffing.

3.3 Voorbereidingsprocedure

Dit besluit is voorbereid met de reguliere voorbereidingsprocedure als beschreven in titel 4.1 van de Awb. Van het besluit wordt mededeling gedaan via de internetsite <https://zoek.officielebekendmakingen.nl> (klik dan op officiële bekendmakingen).

Wij hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de beslistermijn van 13 weken te verlengen met 7 weken overeenkomstig artikel 5.1, tweede lid van de Wnb.

3.4 Contact

Indien u vragen heeft over dit besluit, kunt u contact opnemen met [REDACTED] f telefonisch via +31 (0)43 389 99 99.

4 Overwegingen

De Wet natuurbescherming bevat regels voor het behoud van de biologische diversiteit en de bescherming van kwetsbare dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving. Enerzijds is Nederland hiertoe gehouden op grond van internationale verdragen en Europese richtlijnen. De Wet natuurbescherming kent daarom beschermingsregels voor soorten die onder de Europese Vogelrichtlijn zijn beschermd (Vogelrichtlijnsoorten) in paragraaf 3.1, en voor soorten die middels de Europese Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn bescherming genieten (Habitatrichtlijnsoorten) in paragraaf 3.2. Anderzijds voorziet paragraaf 3.3 van de wet in regels voor een limitatief aantal soorten waarvan de bescherming niet internationaalrechtelijk is geregeld, maar waartoe de nationale wetgever op eigen initiatief heeft besloten (andere soorten).

Deze drie beschermingsregimes kennen elk eigen verbodsbepalingen en voorwaarden voor ontheffing van de verboden.

Deze aanvraag heeft betrekking op het beschermingsregime voor Habitatrichtlijnsoorten (paragraaf 3.2 wnb) en andere soorten (paragraaf 3.3 wnb).

Voor handelingen en soorten die niet vallen onder een van de drie genoemde beschermingsregimes, geldt de algemene zorgplicht.

4.1 Habitatrichtlijnsoorten en Andere soorten

Een ontheffing van de bovengenoemde verbodsbepalingen kan worden verleend als aan elk van de volgende voorwaarden, zoals opgenomen in artikel 3.8, vijfde lid en artikel 3.10, tweede lid, Wnb, is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- de handeling is nodig in het kader van een of meer van de in bovengenoemde artikelen genoemde belangen;
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Een toetsing aan deze aspecten heeft plaatsgevonden en is beschreven in paragraaf 4.3.

4.2 Omschrijving aanvraag

Het Netwerk Groene Bureaus en de aangesloten leden voeren inventarisaties uit naar het vóórkomen van flora en fauna, de functionaliteit van de leefgebieden en de invloed daarop van voorgenomen activiteiten in de omgeving. Met behulp van deze inventarisaties kunnen gerichte adviezen gegeven worden om negatieve gevolgen van voorgenomen activiteiten op flora en fauna zoveel mogelijk te voorkomen. Planten, vlinders en libellen worden uitsluitend op basis van visuele waarnemingen gedetermineerd, zodat hiervoor geen ontheffing benodigd is.

Sommige dieren moeten voor het onderzoek gevangen worden en incidenteel zelfs gedood. Daarbij zal echter altijd de afweging gemaakt worden of de staat van instandhouding dit toelaat.

In de stukken behorende bij de aanvraag wordt omschreven hoe zo zorgvuldig mogelijk wordt gehandeld om nadelige effecten te voorkómen.

Op voorhand kan niet worden aangegeven welke handelingen wanneer en waar zullen plaatsvinden. De stichting verzoekt daarom om een generieke ontheffing geldig tot 2030.

Op grond van hoofdstuk 7 van de Beleidsregels ten behoeve van de passieve soortenbescherming onder de Wet natuurbescherming in Limburg (provinciaal blad nr. 5643 d.d. 6 december 2017), kan een generieke ontheffing voor maximaal 10 jaar worden verleend indien de locaties en/of planning en/of uitvoering nog niet vaststaan. Voorwaarde daarbij is dat jaarlijks verslag wordt gedaan van de ingrepen en de diersoorten en aantallen die door de ingrepen zijn geraakt.

In de praktijk wordt voor niet langer dan 5 jaar ontheffing verleend, omdat in die periode nieuwe inzichten en technieken beschikbaar kunnen komen die van belang zijn voor de handelingen waarvoor ontheffing wordt aangevraagd. Na 5 jaar kan een verlenging worden aangevraagd.

4.3 Beschermd soorten

4.3.1 Andere bevredigende oplossing

De onderzoeken zijn noodzakelijk ter voorbereiding van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen die gevolgen kunnen hebben voor beschermde soorten. Zodoende kunnen gericht maatregelen worden

genomen om de gevolgen van voorgenomen activiteiten op flora en fauna te voorkómen of te beperken. Tevens dragen de onderzoeken bij aan de kennis over de soorten waarvoor deze ontheffing wordt aangevraagd. Die kennis is onontbeerlijk voor het behoud en herstel van deze dieren en hun natuurlijke habitat.

Bij de gevolgde werkwijze wordt schade aan soorten zoveel mogelijk voorkomen.

Voor de handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, bestaat geen andere bevredigende oplossing.

4.3.2 Belang

De ontheffing is aangevraagd op basis van de volgende belangen:

- Ter bescherming van wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.
- Voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten

De door het Netwerk Groene Bureaus verzamelde gegevens zijn van wezenlijk belang om de juiste adviezen te kunnen geven, gericht op de instandhouding en bevordering van flora en fauna. Voor een effectief behoud en herstel van soorten, is onderzoek noodzakelijk naar hun verspreiding en de factoren die hun voortbestaan bevorderen of bedreigen. Daarbij zal steeds een zorgvuldige afweging plaatsvinden om de juiste en minst versturende onderzoeksmethode te gebruiken.

De bovenstaande belangen rechtvaardigen in dit geval de voor het onderzoek noodzakelijke overtredingen.

4.3.3 Staat van instandhouding

De onderzoeken zullen zodanig uitgevoerd worden dat zo min mogelijk verstoring optreedt. Als dieren gevangen moeten worden om te kunnen vaststellen óf en in welke hoeveelheden ze ergens voorkomen, zullen de dieren zo snel mogelijk weer worden vrijgelaten. De gehanteerde vangmethodes en de wijze waarop schade aan dieren daarbij wordt geminimaliseerd, zijn beschreven in het projectplan. Voor enkele soorten, te weten sommige mieren, kevers en weekdieren, kan determinatie alleen plaatsvinden op dode exemplaren. Dat zal echter alleen gedaan worden als beoordeeld is dat de populatie daar niet onder lijdt. De inventarisaties worden uitgevoerd door ervaren deskundigen, die bovenstaande afwegingen kunnen maken.

Met de handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, wordt dan ook geen afbreuk gedaan aan het streven de populatie van de te onderzoeken soorten in het natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

4.4 Conclusie

4.4.1 Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten

Het toetsingskader dat betrekking heeft op het beschermen van Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten biedt voldoende gronden voor ontheffingverlening van de verbodsbepalingen als opgenomen in artikelen 3.5 en 3.10, Wnb.

4.4.2 Overige en zorgplicht

Het is mogelijk dat in het plangebied andere, dan uit de onderzoeken gebleken, beschermde soorten voorkomen. In dat geval is mogelijk toch sprake van een overtreding van een of meer verbodsbepalingen van paragraaf 3.1, 3.2 en/of 3.3 Wnb.

Bij (mogelijke) overtreding van verboden waarvoor bij dit besluit geen ontheffing is verleend, dient bij het bevoegd gezag een (aanvullende) ontheffing te worden aangevraagd.

Onverminderd de vrijstellingen, gedragscodes en ontheffingen dient altijd de wettelijke zorgplicht als bedoeld in artikel 1.11 Wnb voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in acht te worden genomen.

Bijlage 1

Toe te passen inventarisatiemethoden

Toelichting

De ontheffinghouder en machtigingshouders verplichten zich tot het gebruik van deze (en geen andere) methoden. De methoden worden toegepast door personen die door een ervaren gebruiker vertrouwd zijn gemaakt met deze methoden (dat wil zeggen minimaal driemaal onder begeleiding toegepast).

Bij het uitvoeren van veldinventarisaties wordt bij de keuze van te gebruiken methoden rekening gehouden met het welzijn van de dieren en instandhouding van populaties door bij voorkeur die methoden toe te passen die het minste effect met zich meebrengen. Indien mogelijk, zal de inventarisatie met zichtwaarnemingen uitgevoerd worden. Pas indien dit niet mogelijk is, worden andere methoden toegepast, bijvoorbeeld bij het inventariseren van amfibieën het gebruik van het schepnet.

De ontheffing van de verboden van de Wet natuurbescherming geldt slechts voor zover de handelingen nodig zijn voor het onderzoek als omschreven in de aanvraag.

ONGEWERVELDEN

Bron: EIS-Nederland, Menno Reemer

Gestreepte waterroofkever - *Graphoderus bilineatus* **Brede geelrandwaterroofkever - *Dytiscus latissimus***

1. Met een net door het water slepen.
2. Met behulp van 'fuiken'. Deze zijn vervaardigd van plastic flessen en voorzien van vlees (meestal kippenlever) als lokaas. De fuiken worden minimaal een keer per dag gecontroleerd.
3. Op nieuwe vindplaatsen is het wenselijk om een of twee bewijsexemplaren te verzamelen en onder te brengen in een entomologische collectie. Dit maakt controle van de determinatie achteraf altijd mogelijk.

Vliegend hert - *Lucanus cervus*

1. Zoeken op en bij boomstammen met sapstromen.
2. Door lokaas, zoals rottende kersen, neer te leggen op plekken waar de soort (misschien) voorkomt. Deze plek wordt vervolgens regelmatig bezocht om te zien of er dieren op af gekomen zijn.

Libellen (Odonata)

Libellen kunnen over het algemeen op zicht geïnventariseerd worden, al dan niet met behulp van een verrekijker. In bepaalde gevallen, bijvoorbeeld op nieuwe vindplaatsen, is het wenselijk om het dier te vangen met een net teneinde een beschrijving of een foto te maken ter documentatie.

Mieren (Formicoidea)

De mieren worden in eerste instantie opgespoord door op zicht te zoeken naar de nesten. Op plaatsen met bos of dicht struweel wordt bekeken of zich hier nesthopen bevinden. Hierbij wordt zowel naar de hopen zelf gezocht als ook naar mierenstraten of loslopende mieren om meer verborgen liggende nesten te kunnen traceren. Vervolgens is het soms noodzakelijk voor de determinatie om een klein aantal exemplaren te verzamelen en op te nemen in een entomologische collectie.

Nauwe korfslak (*Vertigo angustior*)

Naar de nauwe korfslak wordt op zicht gezocht, maar de belangrijkste methode is het nemen van strooisel- en bodemmonsters. Hierbij wordt steeds 1 liter strooisel en ander bodemmateriaal verzameld op een oppervlak van circa 1 m². De monsters worden in het laboratorium gedroogd, uitgezocht en de gevonden slakken worden in alcohol of droog (huisjes) geconserveerd.

Zeggekorfslak (*Vertigo moulinsiana*)

De zeggevegetaties worden op zicht onderzocht en verder wordt plantenmateriaal gezeefd. Een enkele keer wordt vegetatie afgeklopt. De monsters worden in het laboratorium gedroogd, uitgezocht en de gevonden slakken worden in alcohol of droog (huisjes) geconserveerd.

Medicinale bloedzuiger (*Hirudo medicinalis*)

Wordt geïnventariseerd door met een net door het water te slepen. Op nieuwe vindplaatsen is het soms wenselijk om een bewijsexemplaar te verzamelen.

Rivierkreeft (*Astacus astacus*)

Wordt geïnventariseerd door met een net door het water te slepen of door stenen en stukken hout in het water om te keren. In het laatste geval worden de stenen en dergelijke weer op de zelfde plaats terug gelegd.

VISSEN in beken, sloten, poelen en de oeverzone van grotere wateren

Bron: RAVON visseninventarisaties; Witteveen&Bos

Vangen met schepnet; bruikbaar in beken, sloten en poelen)

- Vangen met het schepnet gebeurt alleen met schoon materiaal. In het net mag geen materiaal zoals plantenresten, grond of bagger van andere wateren aanwezig zijn. Na bemonstering van het water wordt het materiaal daarom gespoeld op locatie in schoon open water.
- De verstoring van het water wordt tot een minimum beperkt.
- Gevangen dieren worden in het net bekeken, zonder ze aan te raken.
- Na vaststelling van de soort worden de vissen en overige dieren teruggeplaatst in het water.
- Alleen bij determinatieproblemen worden de vissen in een cuvet of een bak met water geplaatst om ze nader te bestuderen. De watertemperatuur mag niet hoger dan 25 C zijn.
- Het terugplaatsen van gevangen dieren vanuit emmer of bak gebeurt binnen 5 minuten.
- Alle dieren worden teruggeplaatst op dezelfde plek als waar ze zijn gevangen.

Kans op bijvangst:

In het net kunnen amfibieën en ongewervelden zitten.

Vangen met elektrovisapparatuur; bruikbaar in beken, sloten, poelen en de oeverzone van grotere wateren.

Visstandbemonstering met het Elektrovisapparaat. Praktijkopleiding Elektrovisserij. Nieuwegein, Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij, 1999.)

- Vangen met het elektrisch schepnet gebeurt alleen met schoon materiaal. In het net mag geen materiaal zoals plantenresten, grond of bagger van andere wateren aanwezig zijn. Na bemonstering van het water wordt het materiaal daarom gespoeld op locatie in schoon open water.
- De verstoring van het water wordt tot een minimum beperkt.
- Gevangen dieren worden in een bak met ruim water gedaan, op het oog gedetermineerd, eventueel gemeten en weer losgelaten
- Het terugplaatsen van gevangen dieren vanuit emmer of bak gebeurt binnen 5 minuten.

Kans op bijvangst:

In het net kunnen amfibieën en ongewervelden zitten.

AMFIBIEËN

Bron: RAVON MEETNET AMFIBIEËN

Geluidswaarnemingen:

- Een water wordt rustig benaderd totdat roepende dieren zich voldoende binnen gehoorsafstand bevinden.
- Indien de kooractiviteit merkbaar afneemt of er andere aanwijzingen zijn dat de dieren verontrust zijn wordt direct gestopt. Nadat het aantal roepende dieren is geschat wordt de locatie verlaten zodanig dat de dieren niet worden verontrust.
- De kooractiviteit kan gestimuleerd worden met akoestische middelen. Verstoring van dieren is hierbij niet aan de orde.

Zichtwaarnemingen:

- Een water wordt rustig benaderd om eventuele op en rond het water aanwezige dieren niet te verontrusten zodat ze gezien kunnen worden.
- De oever wordt rustig afgelopen zodanig dat op de oever verblijvende dieren in het water kunnen springen.
- Een amfibie wordt niet achtervolgd dan wel opgejaagd.
- Op de grond liggend materiaal wordt alleen omgedraaid indien dit zonder schade aan eventueel eronder liggende dieren kan worden teruggelegd.
- Dieren onder omgedraaid materiaal worden voorzichtig opgepakt en in een kuiltje onder het materiaal teruggelegd zodanig dat de dieren eronder niet bekneld kunnen raken.
- Er wordt geen materiaal omgedraaid op plaatsen waar ander publiek aanwezig is.

Vangen met schepnet:

- Vangen met het schepnet gebeurt alleen met schoon materiaal. In het net mag geen materiaal zoals plantenresten, grond of bagger van andere wateren aanwezig zijn. Na bemonstering van het water wordt het materiaal daarom gespoeld op locatie in schoon open water.
- De haal met het schepnet duurt zo kort mogelijk en verstoring van het water wordt tot een minimum beperkt.
- Indien met het net veel materiaal wordt opgeschept wordt dit in een emmer of bak met water uitgespreid en bekeken.
- Dieren met de hand oppakken alleen wanneer de hand is natgemaakt en wanneer het strikt noodzakelijk is.
- Gevangen dieren worden direct teruggeplaatst dan wel in de emmer of bak gedaan.
- Larven worden rechtstreeks vanuit net, emmer of bak terug in het water geplaatst en worden niet in de hand gehouden.
- Overige dieren kunnen via de hand in het water worden teruggeplaatst.
- Het terugplaatsen van gevangen dieren vanuit emmer of bak gebeurt binnen 15 minuten.
- Volwassen, subadulte en juveniele dieren mogen maximaal 5 minuten in de hand worden gehouden.
- Alle dieren worden teruggeplaatst op dezelfde plek als waar ze zijn gevangen.

Kans op bijvangsten:

In het net kunnen vissen en ongewervelden zitten.

REPTIELEN

Bron: RAVON MEETNET REPTIELEN

Zichtwaarnemingen

- Er wordt rustig gelopen om het opschrikken van dieren zoveel mogelijk te voorkomen. Indien een dier wordt opgeschrikt wordt direct gestopt. Het dier wordt op zicht gelokaliseerd. Nadat het dier rustig is of uit zicht verdwenen wordt het lopen hervat.
- Een reptiel wordt niet nodeloos achtervolgd dan wel opgejaagd.
- Op de grond liggend materiaal wordt alleen omgedraaid indien dit zonder schade aan eventueel eronder liggende dieren kan worden teruggelegd.
- Dieren onder omgedraaid materiaal worden met rustgelaten. Het materiaal wordt teruggelegd zodanig dat de dieren eronder niet bekneeld kunnen raken.
- Er wordt niet van vaste paden afgeweken op plaatsen waar ander publiek aanwezig is.
- Er wordt geen materiaal omgedraaid op plaatsen waar ander publiek aanwezig is.

Plaatmateriaal

- Plaatmateriaal ten behoeve van de inventarisatie wordt buiten het zicht van andere bezoekers neergelegd.
- Plaatmateriaal wordt tijdens de laatste inventarisatieronde uit het terrein verwijderd.
- Er wordt geen plaatmateriaal omgedraaid in het zicht van publiek.

Handvangsten

- Handvangsten hebben alleen betrekking op hagedissen.
- Er mag niet meer dan één tegelijk worden gevangen. Het dier wordt vastgepakt bij de middel of bij een voorpoot zodanig dat het dier op de hand kan staan.
- Een gevangen dier mag maximaal 5 minuten in de hand worden gehouden.

Kans op bijvangsten:

Onder plaatmateriaal kunnen amfibieën, muizen en ongewervelden zitten.

Zoogdieren

Grondgebonden kleine zoogdieren

- De keuze van in te zetten methoden, technieken en personele capaciteit dient aan te sluiten bij de situatie en de te verwachten soorten; de keuze wordt - binnen de voorschriften van dit protocol - gebaseerd op kennis van de nieuwste methoden en technieken.
- Verstoringen worden zo kort mogelijk gehouden en vinden uitsluitend plaats voor zo ver nodig voor het verkrijgen van de noodzakelijke onderzoeksgegevens.
- Grondgebonden kleine zoogdieren worden slechts gevangen met behulp van inloopvallen (life-traps).
- De vallen worden met intervallen van maximaal twaalf uur gecontroleerd.
- De vallen worden voorzien van geschikt voer zoals bijvoorbeeld meelwormen, een natte kattenbrok, zacht blikvoer, (vochthoudende) appel en wortel; dagelijks bij te vullen om te verwachten soorten muizen in leven te houden gedurende de tijd dat ze in de val zitten.
- De vallen worden ruim voorzien van droog hooi zodat gevangen dieren direct contact met metaal van de val kunnen vermijden. Nat geworden hooi wordt ververst.
- De vallen worden beschermd tegen instromend regenwater en waar mogelijk tegen zon, bijvoorbeeld met losgetrokken vegetatie.
- Bij controle kunnen de dieren in de hand(schoen) genomen worden ten behoeve van een juiste determinatie, het bepalen van het geslacht, voortplantingsstatus of het meten van lichaamsmaten.
- Gevangen dieren worden zo snel mogelijk weer losgelaten op of in de zeer directe omgeving van de vangplaats.

Vleermuizen

- Verstoringen worden zo kort mogelijk gehouden en vinden uitsluitend plaats voor zo ver nodig voor het verkrijgen van de noodzakelijke onderzoeksgegevens.
- De in te zetten personele capaciteit wordt afgestemd op omvang, de complexiteit van het gebied en de in te zetten methode, zodat de mate van verstoring beperkt blijft.
- Tijdens de winterslaap wordt extra voorzichtig geïnventariseerd, met een minimaal aantal onderzoekers en tijd besteed in de overwinteringsruimte om significante opwarming van de ruimte te voorkomen.
- De keuze van in te zetten methoden en technieken dient aan te sluiten bij de situatie en de te verwachten soorten; de keuze wordt - binnen de voorschriften van dit protocol - gebaseerd op kennis van de nieuwste methoden en technieken.
- Het gebruik van mistnetten, harpnetten en schepnetten is uitdrukkelijk niet toegestaan. Als vangen nodig is voor het onderzoek wordt een daarvoor gekwalificeerd bureau ingeschakeld dat een aparte ontheffing bezit.
- (Mogelijk) in gebruik zijnde verblijfplaatsen van vleermuizen worden, indien de ruimte betreding niet mogelijk of wenselijk maakt, alleen onderzocht met:
  - zo beperkt mogelijke verlichting. Verblinden of storen door warmtestraling wordt voorkomen;
  - een (telescoop)spiegel, (kleine) digitale camera of een endoscoop;
  - fotografie met flits, film of kunstlicht, indien dit voor verificatie van de determinatie absoluut nodig is, onder gebruik van IR, LED of ander licht. Bij de keuze van de lichtbron wordt gebruik gemaakt van de laatste stand van de techniek, leidend tot de minste belasting;
  - fotoflitsvallen en video-opnamen bij de uitvliegopeningen van vleermuizen. Hierbij wordt alleen zichtbaar licht gebruikt wanneer er geen andere techniek beschikbaar is om de noodzakelijke waarneming te doen.
- Bij controle kunnen niet in winterslaap (topor) zijnde de dieren in de hand(schoen) genomen worden ten behoeve van een juiste determinatie, het bepalen van het geslacht, voortplantingsstatus of het meten van lichaamsmaten.
- De ontheffing- en machtiginghouder is verplicht elk gevangen dier na het vaststellen van de soort onverwijd in vrijheid te stellen op de plaats waar het is aangetroffen.

v
s
r
o

brancheorganisatie voor
kwaliteitsbevordering en
belangenbehartiging

NETWERK

GROENE BUREAUS

Zeserweg 14, 3994 NL Odiijk, 030-6565466, acetar@nfbn.nl, netwerkgroenebureaus.nl
www.netwerkgroenebureaus.nl, KVK Utrecht, 50155187, Bank NL32INGB 0002112638

Vlinders

Vlinders, rupsen en poppen van vlinders mogen niet worden gevangen, determinatie dient in het veld op het oog te geschieden.

Planten

Planten mogen niet worden geplukt, determinatie dient in het veld op het oog te geschieden.

